

Objavuj a spoznaj tajomstvá hudby: Hudobná morzeovka 1

Na rozvíjanie citu pre rytmus si pomôžeme okrem vedomostí z hudobnej náuky a zadelovania dĺžok tónov a pomlčiek do pravidelne plynúcich dôb taktu v skladbe aj rytmom reči. Sústredené počúvanie si môžeme cvičiť tak, že v rytme reči pozorne vnímame a rozlišujeme, z koľkých slabík sa skladajú slová. Všimnime si aj to, ktoré slabiky sú dlhé, ktoré sú krátke, a kde je vo vete pauza (Tá sa pri vyslovovaní nachádza tam, kde je vo vete čiarka medzi slovami, slovnými spojeniami, vetami v súvetí, ktoré chceme dôrazne oddeliť a pri bodke na konci vety.).

To, čo počujeme, môžeme zapísať veľmi jednoduchým spôsobom aj bez použitia nôt a pomlčiek – pomocou krátkych a dlhých čiarok, ktorými rozlíšime dĺžku slabík, pričom každej slabike patrí jedna čiarka. Bude to tak trochu pripomínať morzeovku. V tomto prípade len takú jednoduchú - hudobnú, v ktorej nepotrebujeme poznať kódy pre jednotlivé písmená, pretože nám bude stačiť poznať len to, z koľkých slabík sa skladajú jednotlivé slová, a ktoré slabiky znejú dlho alebo krátko.

Podme sa do toho pustiť:

- 1) Najprv si zapíšme slovo, slovné spojenie alebo celú vetu.
- 2) Potom ich rozčleňme na jednotlivé slabiky tak, že ich budeme slabikovať nahlas. Pri tom pozorne počúvajte, ktoré hlásky patria k sebe, a ktoré môžeme rozdeliť. Samostatné hlásky ako: **k, s, z** nachádzajúce sa pred slovom – sú to predložky – sa viažu k prvej slabike nasledujúceho slova a spolu vytvoria jednu slabiku.

Ak si chcete byť istí správnym slabikovaním slov, na nižšie uvedených webových stránkach nájdete pravidlá slabikovania a rozdeľovania slov:

<http://www.slovenscina.vselico.com/rozdelovanie.html>

<https://www.pravopisne.sk/pravidla-rozdelovanie-slov/>

Pre starších žiakov podrobnejšie: <http://www.mojslovník.sk/pravidla-slovenskeho-pravopisu/rozdelovanie-slov.html>

- 3) Rozslabikovaný text je dobré si zapísať, pokiaľ to potrebujeme. Napríklad týmto spôsobom:
 - a) Ak sú slová viacslabičné, rozdelíme ich čiarkami - spojovníkmi, čím naznačíme, že slabiky patria do jedného slova: Pí-šem si do-má-cu ú-lo-hu.
 - b) Ak sa pred slovom nachádza predložka **k, s, z**, hlásky patriace do jednej slabiky podčiarkneme: Sad-ni-me si **k to**-mu-to sto-lu.
Ra-da sa hrám spo-lu **s te**-bou.
Pri-šli sme do-mov **z vý**-le-tu.

- 4) Keď máme slová rozslabikované, či už písomne alebo spamäti, prepíšme rytmus týchto slabík do hudobnej morzeovky, pričom nad krátko znejúcu slabiku napíšeme krátku zvislú čiarku a nad dlhú slabiku (má dĺžku na samohláske) napíšeme dlhú zvislú čiarku.
- 5) Vytvorenú hudobnú morzeovku si vytlieskajme. Zatiaľ nebudeme počítat' dĺžku tónov na doby. Pri tleskaní sa zamerajme na rozlíšenie krátko a dlhšie znejúcich tónov, pričom si nahlas slabikujeme text a **pozorne počúvajte jeho rytmus**. Pri tleskaní dlhých slabík podržme ruky trochu dlhšie pri sebe spojené, čím naznačíme trvanie dlhšieho tónu. Ak chceme pri tleskaní vo vetách naznačiť pauzu - tá sa pri vyslovovaní nachádza tam, kde je vo vete čiarka medzi slovami, slovnými spojeniami, vetami v súvetí, ktoré chceme dôrazne oddeliť a pri bodke na konci vety. Pri tleskaní vtedy dáme na určitý čas ruky od seba.

Príklady na precvičenie

Tieto vety sú už rozslabikované. Preved'te ich do hudobnej morzeovky (krátke a dlhé zvislé čiarky nad slabiky) a vytlieskajte.

Pí-šem si do-má-cu ú-lo-hu.

Ra-da sa hrám spo-lu s te-bou.

Pri-šli sme do-mov z vý-le-tu.

Nasledujúce príklady rozslabikujte, zapíšte znenie krátkych a dlhých slabík krátkymi a dlhými zvislými čiarkami nad slabiky slov a rytmus vytlieskajte:

- Je to paráda. Chcem skákať, výskať, tancovať a zabávať sa.
- Máme sa dobre. Nič nám nechýba.
- Vonku je krásne teplé počasie. Slnko nás hladká svojimi hrejivými lúčmi a volá nás ísť sa von hrať.
- Kde sa vzal, tu sa vzal, zrazu pred ním domček stál.
- Po dúhových schodoch vystúpili do neba.
- Upekli sme voňavý koláčik.
- Je to tá hrubá, ošúchaná kniha z vitríny.
- Poďme k tebe domov. Zahráme si spolu na klavíri.
- Idem do kina s kamarátmi.

Určite vás napadnú aj vlastné príklady na precvičenie. Fantázii sa medze nekladú.